
Konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej (24-25 marca 2011 r.)

Rocznik Integracji Europejskiej nr 5, 470-492

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dok. 4.

Konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej (24–25 marca 2011 r.)

Składamy najgłębsze kondolencje w związku z ogromnymi stratami w ludziach w Japonii oraz wyrażamy solidarność z narodem i rządem Japonii. Myśli obywateli UE są z wieloma tysiącami rodzin pogrążonych w żałobie i z setkami tysięcy osób, które muszą teraz odbudowywać swoje życie i społeczności. Wyrażamy uznanie w związku z szybkimi i zdecydowanymi działaniami podjętymi przez władze japońskie. Przypominając o trwałej przyjaźni i bliskich stosunkach politycznych i gospodarczych, które łączą UE z Japonią, jesteśmy zdecydowani wspierać Japonię w jej wysiłkach w pokonywaniu trudności, przed którymi stoi.

Podczas ostatnich miesięcy Europa przechodziła poważny kryzys finansowy. Mimo że w Europie ma obecnie miejsce ożywienie gospodarcze, zagrożenia wciąż istnieją i musimy kontynuować zdecydowane działania. Przyjęliśmy dziś kompleksowy pakiet środków, które powinny umożliwić nam przezwyciężenie kryzysu finansowego i kontynuowanie kursu na trwały wzrost. Pakiet ten posłuży wzmocnieniu zarządzania gospodarczego Unii Europejskiej i zapewnieniu trwałej stabilności strefy euro jako całości. Uzgodniliśmy również, że na szczeblu UE podjęte zostaną energiczne działania służące pobudzeniu wzrostu gospodarczego poprzez wzmocnienie jednolitego rynku, zmniejszenie ogólnego obciążenia regulacjami i promowanie wymiany handlowej z państwami trzecimi.

Omówiliśmy poważną sytuację w Libii, wyrażając zadowolenie po przyjęciu rezolucji RB ONZ nr 1973 i podkreślając naszą zdecydowaną wolę udziału w jej realizacji. W odniesieniu do południowego sąsiedztwa Unii – ponownie wyraziliśmy naszą zdecydowaną wolę wypracowania nowego partnerstwa z tym regionem i wezwaliśmy do szybkiej realizacji kierunków działań określonych w dniu 11 marca 2011 r.; uzgodniliśmy pierwsze konkretne kroki służące doraźnemu wsparciu krajów leżących w południowym sąsiedztwie. Na koniec omówiliśmy wnioski wynikające z wydarzeń w Japonii, w szczególności w odniesieniu do bezpieczeństwa jądrowego.

I. POLITYKA GOSPODARCZA

1. Rada Europejska przyjęła dziś kompleksowy pakiet środków służących reagowaniu na kryzys, zachowaniu stabilności finansowej i położeniu podstaw pod inteligentny, trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu i tworzeniu miejsc pracy. Wzmocni to zarządzanie gospodarcze oraz konkurencyjność strefy euro i Unii Europejskiej.

Realizacja europejskiego semestru: strategia „Europa 2020”, konsolidacja fiskalna i reformy strukturalne

2. W nowych ramach europejskiego semestru Rada Europejska zatwierdziła priorytety dotyczące konsolidacji fiskalnej i reform strukturalnych¹. Podkreśliła prioryteto-

¹ Zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 15 lutego i dnia 7 marca 2011 r. i w nawiązaniu do opracowanej przez Komisję „Rocznej wizji wzrostu gospodarczego”. Zob. również opracowane przez prezydencję sprawozdanie podsumowujące z dnia 16 marca 2011 r.

- we znaczenie przywrócenia dobrej sytuacji budżetowej i stabilności budżetowej, zmniejszenia bezrobocia w drodze reform rynku pracy oraz podjęcia nowych działań służących zwiększeniu wzrostu. Wszystkie państwa członkowskie przekształcą te priorytety w konkretne środki, które zostaną włączone do ich programów stabilności lub programów konwergencji i do ich krajowych programów reform. Na tej podstawie Komisja przedłoży swoje propozycje w sprawie opinii i zaleceń dotyczących poszczególnych krajów – zrobi to wystarczająco wcześniej, aby mogły one zostać przyjęte przed czerwcowym posiedzeniem Rady Europejskiej.
3. W szczególności państwa członkowskie przedstawią wieloletnie plany konsolidacyjne obejmujące szczegółowe cele dotyczące deficytu, dochodów i wydatków, planowaną strategię osiągnięcia tych celów oraz harmonogram jej realizacji. Polityki budżetowe na rok 2012 powinny mieć na celu odbudowę zaufania przez przywrócenie stabilnych ścieżek długu i zapewnienie zmniejszenia deficytów poniżej poziomu 3% PKB w ramach czasowych uzgodnionych przez Radę. Wymaga to w większości przypadków rocznej korekty strukturalnej znacznie powyżej 0,5% PKB. W państwach członkowskich stojących w obliczu bardzo dużych deficytów strukturalnych lub bardzo wysokich lub szybko rosnących poziomów długu publicznego tempo konsolidacji powinno być najwyższe w początkowej fazie.
 4. Uzupełnieniem wysiłków na rzecz konsolidacji fiskalnej muszą być reformy strukturalne służące zwiększeniu wzrostu. W tym kontekście państwa członkowskie podkreślają swoją wolę realizacji strategii „Europa 2020”. W szczególności będą realizowały środki mające:
 - uatrakcyjnić podejmowanie pracy;
 - pomóc bezrobotnym w powrocie do pracy;
 - zwalczać ubóstwo i promować włączenie społeczne;
 - zapewnić inwestycje w edukację i szkolenia;
 - zrównoważyć bezpieczeństwo i elastyczność;
 - zreformować systemy emerytalne;
 - przyciągnąć kapitał prywatny, aby finansować wzrost;
 - zintensyfikować badania i innowacje;
 - umożliwić racjonalny pod względem kosztów dostęp do energii oraz udoskonalić polityki związane z efektywnością energetyczną.
 5. Państwa członkowskie określą najważniejsze środki potrzebne do realizacji głównych celów strategii „Europa 2020” uzgodnionych w czerwcu 2010 roku. Przedstawią również środki polityczne służące skorygowaniu szkodliwych i utrzymujących się zakłóceń równowagi makroekonomicznej oraz zwiększeniu konkurencyjności.
 6. Przy realizacji tych polityk, aby zapewnić szeroki udział w tym procesie, utrzymana zostanie ścisła współpraca z Parlamentem Europejskim i innymi instytucjami UE oraz unijnymi organami doradczymi (Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, Komitetem Regionów), przy pełnym zaangażowaniu parlamentów narodowych, partnerów społecznych, regionów i innych zainteresowanych stron.
 7. Jednolity rynek ma do odegrania kluczową rolę w zapewnianiu wzrostu i zatrudnienia oraz promowaniu konkurencyjności. Rada Europejska z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja zamierza przedstawić Akt o jednolitym rynku, i zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady, aby do końca 2012 roku przyjęły pierwszy ze-

staw priorytetowych środków, które nadadzą nowy impuls jednolitemu rynkowi. Szczególny nacisk należy położyć na środki, które pobudzają wzrost i tworzą miejsca pracy oraz przynoszą konkretne rezultaty dla obywateli i przedsiębiorstw. Nacisk należy położyć również na ukończenie tworzenia jednolitego rynku cyfrowego. Należy zmniejszyć ogólne obciążenia regulacyjne, w szczególności dla MŚP, zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym. Do lata Komisja przedstawi sprawozdanie w tej sprawie. Rada Europejska z zadowoleniem przyjęła również fakt, że Komisja zamierza zaproponować sposoby zwolnienia mikroprzedsiębiorstw ze stosowania niektórych przyszłych regulacji. Nawiązując do komunikatu Komisji pt. „Na drodze do lepiej funkcjonującego jednolitego rynku usług”, Rada Europejska wzywa państwa członkowskie, aby w pełni wdrożyły dyrektywę usługową; apeluje także do Komisji i państw członkowskich, aby w razie konieczności podejmowały dalsze działania służące usprawnieniu wewnętrznego rynku usług.

8. Ważny jest także wymiar zewnętrzny jednolitego rynku, dlatego należy skupić się na promowaniu wolnego, sprawiedliwego i otwartego handlu, kładąc nacisk na to, by w 2011 roku w kontekście WTO zawrzeć umowy: w ramach rundy dauhąńskiej i o wolnym handlu, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 16 września 2010 r. Należy pilnie prowadzić dalsze prace podjęte w związku ze sprawozdaniem Komisji określającym priorytety w zakresie znoszenia barier w handlu w państwach trzecich.

Wzmocnienie zarządzania

9. Pakiet sześciu wniosków ustawodawczych dotyczących zarządzania gospodarczego ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia wzmocnionej dyscypliny fiskalnej i uniknięcia nadmiernych zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Obejmuje on reformę paktu stabilności i wzrostu mającą na celu zwiększenie nadzoru nad politykami budżetowymi i stosowanie środków egzekwowania w sposób bardziej spójny i na wcześniejszym etapie, obejmuje także nowe przepisy dotyczące krajowych ram budżetowych i nowego nadzoru w zakresie zakłóceń równowagi makroekonomicznej.
10. Rada Europejska z zadowoleniem przyjmuje ogólne podejście wypracowane w Radzie w sprawie tych wniosków otwierające drogę do negocjacji z Parlamentem Europejskim. Wezwała do dalszych prac, tak aby wnioski te mogły zostać przyjęte w czerwcu 2011 roku.

Zapewnienie nowej jakości koordynacji polityki gospodarczej: pakt euro plus

11. Pakt euro plus, który został uzgodniony przez szefów państw lub rządów strefy euro i do którego przystąpiły również Bułgaria, Dania, Litwa, Łotwa, Polska i Rumunia (zob. załącznik I), dodatkowo wzmocni gospodarczy filar unii gospodarczej i walutowej oraz wprowadzi nową jakość do koordynacji polityki gospodarczej, tak aby wzmocnić konkurencyjność i tym samym zwiększyć stopień konwergencji, wzmacniając naszą społeczną gospodarkę rynkową. Do paktu mogą przyłączyć się inne państwa członkowskie. Pakt będzie w pełni respektował integralność jednolitego rynku.

12. Państwa członkowskie, które przystąpiły do paktu, zobowiązują się na podstawie zawartych w nim wskaźników i zasad ogłosić zestaw konkretnych działań, które należy zrealizować w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy. Kilka państw członkowskich już ogłosiło pierwsze zobowiązania. Wszystkie uczestniczące państwa członkowskie przedstawią swoje zobowiązania jak najszybciej, a w każdym razie na tyle wcześnie, aby włączyć je do swoich programów stabilności lub programów konwergencji i do krajowych programów reform, które mają być przekazane w kwietniu, oraz poddać je ocenie na czerwcowym posiedzeniu Rady Europejskiej.

Uzdrowienie sektora bankowego

13. Europejski Urząd Nadzoru Bankowego i odpowiednie organy przeprowadzają testy warunków skrajnych. Rada Europejska podkreśla, jak ważne jest prowadzenie procesu wzajemnej oceny w ścisłej współpracy z krajowymi organami nadzoru, Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego, Komisją i Europejskim Bankiem Centralnym, tak aby zwiększyć spójność i podnieść jakość rezultatów tych działań. Zapewniony zostanie wysoki poziom ujawniania informacji przez banki, w tym informacji dotyczących portfeli długu państwowego.
14. Państwa członkowskie przygotowują przed opublikowaniem wyników konkretnie i ambitne strategie restrukturyzacji najbardziej narażonych instytucji, w tym rozwiązania w zakresie sektora prywatnego (bezpośrednie finansowanie z rynku lub sprzedaż aktywów), ale także solidne ramy – zgodnie z zasadami pomocy państwa – w zakresie udzielania wsparcia rządowego w razie potrzeby.
15. Jak uzgodniono podczas posiedzenia Rady Europejskiej w czerwcu 2010 roku, należy jeszcze bardziej szczegółowo przeanalizować i opracować kwestię wprowadzenia globalnego podatku od transakcji finansowych. Rada Europejska odnotowuje fakt, że Komisja zamierza najpóźniej do jesieni 2011 roku sporządzić sprawozdanie w sprawie opodatkowania sektora finansowego.

Wzmocnienie mechanizmów stabilności w strefie euro

16. Przypominając o znaczeniu zapewnienia stabilności finansowej w strefie euro, Rada Europejska przyjęła decyzję zmieniającą TFUE w odniesieniu do ustanowienia Europejskiego Mechanizmu Stabilności. Wzywa do szybkiego rozpoczęcia krajowych procedur zatwierdzania zmiany, tak aby decyzja ta weszła w życie w dniu 1 stycznia 2013 r.
17. Rada Europejska z zadowoleniem przyjmuje decyzje podjęte przez szefów państw lub rządów strefy euro w dniu 11 marca i zatwierdza szczegóły dotyczące Europejskiego Mechanizmu Stabilności (zob. załącznik II). Przygotowywanie porozumienia w sprawie Europejskiego Mechanizmu Stabilności oraz zmiany do porozumienia w sprawie Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej – w celu zapewnienia efektywnej zdolności mechanizmu do udzielania pożyczek na poziomie 440 mld euro – zostaną sfinalizowane tak, aby umożliwić jednoczesne podpisanie obu porozumień przed końcem czerwca 2011 roku.

II. LIBIA/PÓŁDNIOWE SĄSIEDZTWO

18. Rada Europejska omówiła sytuację w Libii i zatwierdziła konkluzje przyjęte przez Radę do Spraw Zagranicznych w dniu 21 marca. Przypominając o swoim oświadczeniu z dnia 11 marca, Rada Europejska wyraziła zadowolenie po przyjęciu rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1973 odzwierciedlającej zasadę obowiązku ochrony, oraz podkreśliła zdecydowaną wolę udziału w jej realizacji. Przyjęła również z zadowoleniem szczyt paryski z dnia 19 marca, jako decydujący wkład w realizację tej rezolucji. Potępiła fakt, że reżim libijski nadal ignoruje rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1970 i 1973 oraz że dalej stosuje gwałtowne i brutalne represje wobec własnych obywateli. Odnotowała, że działania podjęte zgodnie z mandatem Rady Bezpieczeństwa znacząco przyczyniły się do ochrony zagrożonej atakami ludności cywilnej i obszarów przez nią zamieszkałych i pomogły ratować życie ludności cywilnej. Operacje wojskowe zostaną zakończone, w momencie gdy ludność cywilna będzie bezpieczna i chroniona przed groźbą ataku oraz gdy osiągnięte zostaną cele rezolucji RB ONZ nr 1973. Rada Europejska podkreśliła kluczową rolę krajów arabskich, a w szczególności Ligi Państw Arabskich, w aktywnym wspieraniu realizacji rezolucji RB ONZ nr 1973, oraz w znalezieniu politycznego rozwiązania kryzysu.
19. Zgodnie z rezolucją RB ONZ nr 1973 Unia Europejska, wraz z Ligą Państw Arabskich, Organizacją Narodów Zjednoczonych i Unią Afrykańską, podjęli starania służące znalezieniu rozwiązania kryzysu, które będzie odpowiadać uzasadnionym postulatom narodu libijskiego. Rada Europejska ponownie wezwała pułkownika Kaddafiego, by natychmiast zrzekł się władzy, aby umożliwić Libii szybkie rozpoczęcie uporządkowanego i kierowanego przez społeczeństwo libijskie przejścia do demokracji z wykorzystaniem dialogu z udziałem wielu stron, biorąc również pod uwagę potrzebę zapewnienia suwerenności Libii i jej integralności terytorialnej. UE jest gotowa pomóc wspierać ten dialog, w tym z udziałem Tymczasowej Rady Narodowej, oraz udzielić nowej Libii pomocy zarówno gospodarczej, jak i w budowaniu nowych instytucji, we współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych, Ligą Państw Arabskich, Unią Afrykańską i innymi podmiotami.
20. Unia Europejska podjęła szybkie działania, by wdrożyć sankcje nałożone rezolucjami RB ONZ nr 1970 i 1973, w tym poprzez określenie kolejnych osób i podmiotów we własnym wykazie osób i podmiotów podlegających środkom ograniczającym. Unia Europejska jest gotowa zainicjować i przyjąć dalsze sankcje, w tym środki służące temu, aby dochody z ropy i gazu nie zasilają reżimu Kaddafiego. Państwa członkowskie przedstawią podobne propozycje Radzie Bezpieczeństwa ONZ.
21. Sytuacja humanitarna w Libii i na jej granicach wciąż pozostaje źródłem poważnego niepokoju. UE będzie nadal dostarczała pomocy humanitarnej wszystkim osobom, które ucierpiały, w ścisłej współpracy ze wszystkimi zaangażowanymi agencjami humanitarnymi i organizacjami pozarządowymi. UE zintensyfikowała i będzie kontynuowała planowanie w zakresie wspierania operacji pomocy humanitarnej/ochrony ludności, w tym przy pomocy floty morskiej.
22. Rada Europejska odnotowała z zadowoleniem sprawny przebieg referendum w sprawie poprawek do konstytucji, które odbyło się w Egipcie w dniu 19 marca,

- jako istotny krok w stronę bardziej otwartego i demokratycznego systemu politycznego.
23. Odnotowując, że sytuacja w każdym z państw jest inna, Rada Europejska wyraziła swoje najwyższe zaniepokojenie sytuacją w Syrii, Jemenie i Bahrajnie, stanowczo potępiła eskalację przemocy i użycie siły wobec demonstrantów oraz zaapelowała do wszystkich zaangażowanych stron o bezzwłoczne i bezwarunkowe nawiązanie konkretnego i konstruktywnego dialogu. Zatwierdziła konkluzje przyjęte przez Radę do Spraw Zagranicznych w dniu 21 marca.
 24. Należy szybko poczynić postępy w pracach nad stworzeniem nowego partnerstwa w regionie, zgodnie z oświadczeniem Rady Europejskiej z dnia 11 marca 2011 r. Partnerstwo to będzie oparte na głębszej integracji gospodarczej, szerszym dostępie do rynku i ściślejszej współpracy politycznej, a działania w jego ramach będą prowadzone w oparciu o zróżnicowane podejście oparte na wynikach. W ramach pierwszych kroków służących realizacji pakietu z dnia 11 marca i na podstawie wspólnego komunikatu Komisji i wysokiej przedstawiciel, Rada Europejska apeluje o szybkie postępy w myśl następujących założeń:
 - UE i jej państwa członkowskie zintensyfikują świadczoną pomoc humanitarną;
 - bieżące programy pomocy w krajach położonych w południowej części basenu Morza Śródziemnego zostaną poddane analizie, a ich cele zostaną przeformułowane, w miarę możliwości w drodze dialogu z zainteresowanymi krajami;
 - pułap operacji EBI dla krajów basenu Morza Śródziemnego przeprowadzających reformy polityczne należy zwiększyć o 1 miliard euro bez redukcji operacji u wschodnich sąsiadów UE; - udziałowcy EBOR powinni rozważyć ewentualne rozszerzenie działalności tego banku na kraje w południowym sąsiedztwie;
 - należy bezzwłocznie przyjąć wnioski dotyczące paneurośródmorskich reguł pochodzenia, a Komisja jest proszona o przedstawienie wniosków dotyczących dalszych sposobów zwiększenia wymiany handlowej i bezpośrednich inwestycji zagranicznych w regionie w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej.
 25. Rada Europejska z zadowoleniem przyjmuje niedawną wizytę prezydencji i Komisji w Egipcie w ramach pierwszego etapu konsultacji mających na celu promowanie wszechstronnego podejścia do migracji między krajami południowego sąsiedztwa a Unią Europejską. W tym kontekście Rada Europejska zwraca się do Komisji o przedstawienie wniosków w sprawie globalnego podejścia do kwestii migracji, a także partnerstwa na rzecz mobilności, i uczynienie tego wystarczająco wcześniej przed czerwcowym posiedzeniem Rady Europejskiej.
 26. Rada Europejska oczekuje również na przedstawienie przez Komisję – przed czerwcowym posiedzeniem Rady Europejskiej – planu dotyczącego rozwijania zdolności zarządzania przepływami migrantów i uchodźców. Do czerwca 2011 roku należy osiągnąć porozumienie w sprawie rozporządzenia rozszerzającego zdolności Fronteksu. W międzyczasie Komisja udostępni dodatkowe zasoby na wsparcie operacji Hermes i operacji Posejdon prowadzonych przez tę agencję w 2011 roku, a państwa członkowskie są proszone o zapewnienie większych zasobów ludzkich i technicznych. UE i jej państwa członkowskie są gotowe wyrazić

w konkretnej postaci swoją solidarność z państwami członkowskimi, które najbardziej bezpośrednio odczuwają przepływy migracyjne, i udzielić niezbędnego wsparcia w miarę rozwoju sytuacji.

III. JAPONIA

27. Unia Europejska udzieli wsparcia Japonii borykającej się z wyzwaniami stojącymi przed nią w wyniku trzęsienia ziemi i tsunami, które uderzyły w ten kraj, przynosząc tak tragiczne skutki.
28. W odpowiedzi na wstępną prośbę rządu japońskiego, Unia organizuje dostawy pomocy humanitarnej dla dotkniętej katastrofą ludności. UE jest gotowa dostarczyć dalszej pomocy, jeśli Japonia się o nią zwróci. W bardziej ogólnym wymiarze UE chciałaby rozwijać współpracę z Japonią w zakresie pomocy w przypadku kataklizmów.
29. Unia Europejska wyraża uznanie w związku z szybkimi i zdecydowanymi działaniami odjętymi przez władze japońskie w odpowiedzi na zawirowania na rynkach finansowych. Z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte przez grupę G-7 dotyczące jena. Unia jest gotowa w pełni współpracować z Japonią w kwestii gospodarczych i finansowych konsekwencji wspomnianych wydarzeń, w tym w ramach grupy G-8 i grupy G-20.
30. Patrząc w przyszłość, Rada Europejska potwierdza strategiczne znaczenie stosunków UE i Japonii. Zbliżający się szczyt musi zostać wykorzystany do wzmocnienia tych stosunków i stworzenia wspólnego planu działań, w tym przez ewentualne rozpoczęcie negocjacji umowy o wolnym handlu przy założeniu, że Japonia wykaże wolę rozpatrzenia między innymi kwestii barier pozataryfowych oraz ograniczeń dotyczących zamówień publicznych.
31. W związku z tym Rada Europejska podkreśla, że trzeba w pełni wyciągnąć wnioski z tych wydarzeń i zapewnić ogółowi społeczeństwa wszelkie niezbędne informacje. Przypominając, że koszyk energetyczny należy do kompetencji państw członkowskich, Rada Europejska apeluje o podjęcie prac na zasadzie priorytetu w następujących dziedzinach:
 - należy dokonać przeglądu bezpieczeństwa wszystkich unijnych elektrowni jądrowych na podstawie kompleksowych i przejrzystych ocen ryzyka i bezpieczeństwa („testy warunków skrajnych”); Europejska Grupa Organów Regulacyjnych ds. Bezpieczeństwa Jądrowego (ENSREG) oraz Komisja są proszone o jak najszybsze opracowanie zakresu i warunków przeprowadzania tych testów w skoordynowanych ramach w świetle wniosków wyciągniętych z wypadku w Japonii i z pełnym udziałem państw członkowskich, w całej rozciągłości wykorzystując dostępną wiedzę fachową (w szczególności Stowarzyszenia Zachodnioeuropejskich Organów Nadzoru Instalacji Jądrowych); oceny te będą przeprowadzane przez niezależne organy krajowe oraz w ramach wzajemnej oceny, a informacje na temat ich wyniku oraz wszelkich późniejszych środków, które zostaną podjęte, powinny być udostępniane Komisji i na forum ENSREG oraz podawane do wiadomości publicznej; Rada Europejska oceni początkowe ustalenia oceny przed końcem 2011 roku na podstawie sprawozdania Komisji;

- priorytetowe znaczenie zapewniania bezpieczeństwa elektrowni jądrowych nie może oczywiście obowiązywać wyłącznie w obrębie naszych granic; UE wystąpi o przeprowadzenie podobnych „testów warunków skrajnych” w państwach sąsiednich i na całym świecie – w odniesieniu zarówno do istniejących, jak i planowanych elektrowni; w tym względzie należy w pełni zaangażować odpowiednie organizacje międzynarodowe;
- najwyższe standardy bezpieczeństwa jądrowego należy wdrażać i ustawicznie podnosić w UE i promować w wymiarze międzynarodowym;
- Komisja dokona przeglądu istniejących ram prawnych i regulacyjnych dotyczących bezpieczeństwa instalacji jądrowych i przed końcem 2011 roku proponuje ewentualne konieczne udoskonalenia. Państwa członkowskie powinny dopilnować pełnego wykonywania dyrektywy w sprawie bezpieczeństwa instalacji jądrowych. Należy jak najszybciej przyjąć proponowaną dyrektywę w sprawie postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi. Zachęca się Komisję, aby rozważyła sposoby promowania bezpieczeństwa jądrowego w krajach sąsiednich;
- należy ściśle monitorować skutki dla świata i dla UE, zwracając szczególną uwagę na niestabilność cen energii i towarów, szczególnie w kontekście grupy G-20.

PAKT EURO PLUS ŚCIŚLEJSZA KOORDYNACJA POLITYKI GOSPODARCZEJ SŁUŻĄCA ZWIĘKSZENIU KONKURENCYJNOŚCI I KONWERCENCJI

Niniejszy pakt uzgodnili szefowie państw lub rządów strefy euro, a przystąpiły do niego również Bułgaria, Dania, Litwa, Łotwa, Polska i Rumunia, aby wzmocnić filar gospodarczy unii walutowej, wprowadzić nową jakość do koordynacji polityki gospodarczej, zwiększyć konkurencyjność, a tym samym zwiększyć stopień konwergencji. Pakt ten w głównej mierze dotyczy tych dziedzin, które objęte są kompetencjami krajowymi i które mają kluczowe znaczenie dla zwiększania konkurencyjności i unikania szkodliwych zakłóceń równowagi. Konkurencyjność ma zasadnicze znaczenie dla szybszego i trwalszego wzrostu UE w perspektywie średnio- i długoterminowej, dla podniesienia poziomu dochodów obywateli i dla zachowania naszych modeli społecznych. Zachęca się inne państwa członkowskie do uczestniczenia w pakcie na zasadzie dobrowolności. Nowe działania na rzecz ściślejszej koordynacji polityki gospodarczej w celu zwiększenia konkurencyjności i konwergencji opierają się na czterech zasadach przewodnich:

- a) Pakt będzie zgodny z funkcjonującym w UE modelem zarządzania gospodarczego i będzie wzmocniał ten model, wprowadzając jednocześnie wartość dodaną. Będzie on spójny z istniejącymi instrumentami (strategią „Europa 2020”, europejskim semestrem, zintegrowanymi wytycznymi, paktem stabilności i wzrostu oraz nowymi ramami nadzoru makroekonomicznego) oraz będzie się na nich opierał. W ramach paktu podjęte zostaną szczególne działania wykraczające poza działania już istniejące; obejmie on konkretne zobowiązania i działania, które są bardziej ambitne niż te już uzgodnione, a towarzyszyć mu będzie harmonogram, zgodnie z którym

- będą one realizowane. Te nowe zobowiązania zostaną następnie włączone w krajowe programy reform i programy stabilności i będą przedmiotem regularnego nadzoru, przy czym główna rola w monitorowaniu wykonywania zobowiązań przypadnie Komisji, a w prowadzonych działaniach uczestniczyć również będą wszystkie stosowne składy Rady i Eurogrupa. Parlament Europejski będzie w całym zakresie odgrywać swoją rolę zgodnie z przysługującymi mu kompetencjami. Partnerzy społeczni będą w pełni zaangażowani w działania prowadzone na szczeblu UE dzięki temu, że będą uczestniczyć w organizowanym trójstronnym szczycie społecznym.
- b) Pakt ten będzie konkretny i ukierunkowany na realizację działań i obejmie priorytetowe obszary polityki, które mają zasadnicze znaczenie dla zwiększania konkurencyjności i konwergencji. Będzie on koncentrował się na działaniach w dziedzinach, które leżą w kompetencji państw członkowskich. Wspólne cele w wybranych obszarach polityki będą uzgadniane na szczeblu szefów państw lub rządów. Państwa członkowskie uczestniczące w pakcie będą dążyć do osiągnięcia tych celów przy zastosowaniu własnych kombinacji polityki fiskalnej i pieniężnej, mając na uwadze stojące przed nimi konkretne wyzwania.
- c) Co roku każdy szef państwa lub rządu podejmować będzie konkretne zobowiązania krajowe. Podejmując takie zobowiązania, państwa członkowskie będą brać pod uwagę sprawdzone wzorce i poziomy referencyjne ustalane w odniesieniu do podmiotów osiągających najlepsze wyniki, tak w Europie, jak i u innych partnerów strategicznych. Wykonywanie zobowiązań i dokonywanie postępów na rzecz realizacji wspólnych celów politycznych będzie monitorowane co roku – na podstawie sprawozdania przygotowywanego przez Komisję – na szczeblu politycznym przez szefów państw lub rządów strefy euro i innych państw uczestniczących w pakcie. Ponadto państwa członkowskie zobowiązują się zasięgać opinii swoich partnerów na temat poszczególnych istotnych reform gospodarczych, które mogą wywołać efekty zewnętrzne, przed przyjęciem tych reform.
- d) Państwa członkowskie uczestniczące w pakcie są w pełni zaangażowane w ukończenie tworzenia jednolitego rynku, który ma zasadnicze znaczenie dla zwiększania konkurencyjności w UE i strefie euro. Proces ten będzie w pełni zgodny z Traktatem. Pakt będzie w pełni respektował integralność jednolitego rynku.

Nasze cele

Państwa członkowskie uczestniczące w pakcie zobowiązują się zastosować wszelkie środki konieczne, aby osiągnąć następujące cele:

- wspieranie konkurencyjności;
- wspieranie zatrudnienia;
- dalsze przyczynianie się do stabilności finansów publicznych;
- wzmocnianie stabilności finansowej.

Każde państwo członkowskie uczestniczące w pakcie przedstawi konkretne środki, które zastosuje, aby osiągnąć wyżej wymienione cele. Jeżeli państwo członkowskie może wykazać, że w danej dziedzinie lub danych dziedzinach działanie nie jest konieczne, nie będzie uwzględniać takiego działania. Wybór konkretnych działań politycznych koniecznych do osiągnięcia wspólnych celów pozostaje w gestii poszczególnych

państw, ale szczególną uwagę poświęci się zestawowi proponowanych środków wymienionych poniżej.

Konkretne zobowiązania polityczne i monitorowanie

Postępy w osiągnięciu wspomnianych wyżej wspólnych celów będą monitorowane pod względem politycznym przez szefów państw lub rządów na podstawie szeregu wskaźników obejmujących konkurencyjność, zatrudnienie, stabilność budżetową i stabilność finansową. Określone zostaną kraje, przed którymi stoją istotne wyzwania w którejkolwiek z tych dziedzin; kraje te będą musiały zobowiązać się do podjęcia działań służących sprostaniu tym wyzwaniom w konkretnym terminie.

a) Wspieranie konkurencyjności

Oceny postępu dokonywać się będzie na podstawie rozwoju sytuacji w dziedzinie wynagrodzeń i wydajności oraz potrzeb w zakresie dostosowania konkurencyjności. Aby ocenić, czy ewolucja wynagrodzeń przebiega odpowiednio do wydajności, monitorowane będą jednostkowe koszty pracy w danym okresie poprzez porównywanie rozwoju sytuacji w innych krajach strefy euro oraz u głównych porównywalnych partnerów handlowych. W przypadku każdego kraju jednostkowe koszty pracy będą oceniane w odniesieniu do gospodarki jako całości, a także w odniesieniu do każdego głównego sektora (produkcja, usługi, jak również sektory dóbr wymiennalnych i niewymiennalnych). Znaczące i trwałe trendy wzrostowe mogą prowadzić do erozji konkurencyjności, w szczególności jeżeli będą się one łączyć z rosnącym deficytem obrotów bieżących oraz zmniejszającym się udziałem eksportu w rynku. We wszystkich krajach należy podjąć działania na rzecz zwiększenia konkurencyjności, ze szczególną uwagą traktowane będą jednak te kraje, które stoją przed największymi wyzwaniami w tym zakresie. Aby zapewnić zrównoważony i powszechny wzrost w całej strefie euro, przewidziane zostaną konkretne instrumenty i wspólne inicjatywy służące wspieraniu konkurencyjności w wolniej rozwijających się regionach.

Każdy kraj będzie odpowiedzialny za szczególowe działania polityczne, które postanowi podjąć, aby wspierać konkurencyjność, jednak następujące reformy będą traktowane jako priorytetowe:

- (i) respektowanie krajowych tradycji w zakresie dialogu społecznego i stosunków pracy, działania służące zapewnieniu ewolucji kosztów odzwierciedlającej wydajność, takie jak:
 - dokonanie przeglądu uzgodnień w zakresie ustalania wynagrodzeń oraz, w razie konieczności, poziomu centralizacji w procesie negocjacji, a także mechanizmów indeksacji, z jednoczesnym zachowaniem autonomii partnerów społecznych w negocjacjach zbiorowych;
 - dopilnowanie, by porozumienia płacowe w sektorze publicznym wspierały działania na rzecz konkurencyjności w sektorze prywatnym (z uwzględnieniem faktu, że wynagrodzenia w sektorze publicznym niosą ze sobą istotny przekaz);
- (ii) działania na rzecz zwiększenia wydajności, takie jak:

- dalsze otwieranie sektorów chronionych w drodze działań podejmowanych na szczeblu krajowym w celu usuwania nieuzasadnionych ograniczeń w zakresie usług specjalistycznych oraz w sektorze detalicznym, tak aby wspierać konkurencyjność i efektywność, z pełnym poszanowaniem dorobku prawnego Wspólnoty;
- konkretne działania mające poprawić systemy edukacji i propagować badania i rozwój, innowacje oraz doskonalenie infrastruktury;
- działania mające poprawić otoczenie biznesowe, zwłaszcza dla MŚP, w szczególności przez usuwanie barier biurokratycznych oraz doskonalenie ram regulacyjnych (np. prawo upadłościowe, Kodeks handlowy).

b) Wspieranie zatrudnienia

Sprawnie funkcjonujący rynek pracy ma zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności strefy euro. Postęp będzie oceniany na podstawie następujących wskaźników: wskaźniki bezrobocia długoterminowego i bezrobocia osób młodych, jak również współczynniki aktywności zawodowej. Każdy kraj będzie odpowiedzialny za szczegółowe działania polityczne, które postanowi podjąć, aby wspierać zatrudnienie, jednak następujące reformy będą traktowane jako priorytetowe:

- reformy rynku pracy w celu propagowania modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (flexicurity), ograniczania pracy nierejestrowanej oraz zwiększania współczynników aktywności zawodowej;
- uczenie się przez całe życie;
- reformy podatkowe, takie jak obniżenie opodatkowania pracy, aby uczynić ją opłacalną, z zachowaniem ogólnych dochodów podatkowych, a także podejmowanie działań na rzecz ułatwienia uczestnictwa w rynku pracy osobom zapewniającym drugie źródło dochodu w gospodarstwach domowych.

c) Zwiększenie stabilności finansów publicznych

Aby zapewnić pełną realizację paktu stabilności i wzrostu, następujące kwestie będą traktowane z najwyższą uwagą:

§ Stabilność świadczeń emerytalnych, świadczeń związanych z opieką zdrowotną i świadczeń socjalnych

Stosowna ocena zostanie przeprowadzona zwłaszcza na podstawie wskaźników dotyczących luki w długookresowej stabilności finansów publicznych¹. Wskaźniki te mierzą czy poziomy zadłużenia pozwalają zachować zdolność jego obsługi; ocena ta odbywa się na podstawie bieżących polityk, zwłaszcza systemów emerytalnych, systemów opieki zdrowotnej i systemów świadczeń socjalnych, a także z uwzględnieniem

¹ Luka w długookresowej stabilności finansów publicznych jest wskaźnikiem uzgodnionym przez Komisję i państwa członkowskie do celów oceny stabilności budżetowej.

czynników demograficznych. Reformy niezbędne do zapewnienia stabilności i adekwatności świadczeń emerytalnych i socjalnych mogłyby obejmować:

- dostosowanie systemu emerytalnego do krajowej sytuacji demograficznej, na przykład poprzez dostosowanie rzeczywistego wieku przejścia na emeryturę do średniego trwania życia lub poprzez podniesienie współczynnika aktywności zawodowej;
- ograniczenie systemów wczesnych emerytur i stosowanie ukierunkowanych zachęt służących zatrudnianiu starszych pracowników (w szczególności w wieku powyżej 55 lat).

§ Krajowe zasady fiskalne

Państwa członkowskie uczestniczące w pakcie zobowiązują się do odzwierciedlenia unijnych zasad fiskalnych określonych w pakcie stabilności i wzrostu w swoim ustawodawstwie krajowym. Państwa członkowskie zachowują możliwość wyboru konkretnego krajowego instrumentu prawnego, który zastosują, jednak dopilnują, by wybrany instrument był wystarczająco mocny, wiążący i trwały (np. konstytucja lub ustawodawstwo ramowe). Dokładne sformułowanie zasady również pozostanie w gestii każdego kraju (przykładowo zasada ta mogłaby przyjąć postać „hamulca zadłużenia”, zasady dotyczącej salda pierwotnego lub zasady dotyczącej wydatków), powinno ono jednak gwarantować dyscyplinę budżetową zarówno na szczeblu krajowym, jak i na niższych szczeblach. Komisja będzie miała sposobność – przy pełnym poszanowaniu prerogatyw parlamentów narodowych – odnieść się do konkretnej zasady fiskalnej, zanim zostanie ona przyjęta, tak by zagwarantować, że jest ona zgodna z zasadami UE i że odgrywa względem nich rolę wspomagającą.

d) Wzmocnienie stabilności finansowej

Silny sektor finansowy ma kluczowe znaczenie dla ogólnej stabilności strefy euro. Została już zainicjowana kompleksowa reforma unijnych ram nadzoru i regulacji w sektorze finansowym. W tym kontekście państwa członkowskie zobowiązują się do wprowadzenia krajowego ustawodawstwa w zakresie reorganizacji kryzysowej banków, z pełnym poszanowaniem dorobku prawnego Wspólnoty. Regularnie będą przeprowadzane rygorystyczne testy warunków skrajnych w odniesieniu do banków; testy te będą koordynowane na szczeblu UE. Ponadto przewodniczący Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ESRB) i przewodniczący Eurogrupy będą regularnie proszeni o przedstawianie szefom państw lub rządów informacji dotyczących kwestii związanych ze stabilnością makrofinansową i zmianami makroekonomicznymi w strefie euro, które wymagają szczegółowych działań. W odniesieniu do każdego państwa członkowskiego uważnie będzie monitorowany w szczególności poziom zadłużenia sektora prywatnego: zadłużenie banków, gospodarstw domowych i przedsiębiorstw innych niż finansowe.

Oprócz wspomnianych wyżej kwestii przedmiotem uwagi będzie **koordynacja polityki podatkowej**. Opodatkowanie bezpośrednie pozostaje w kompetencji krajowej. Pragmatyczna koordynacja polityk podatkowych jest niezbędnym elementem ściślejszej koordynacji polityki gospodarczej w strefie euro w celu wspierania konsolidacji

fiskalnej i wzrostu gospodarczego. W tym kontekście państwa członkowskie zobowiązują się prowadzić zorganizowane dyskusje dotyczące kwestii polityki podatkowej, zwłaszcza po to, by zapewnić wymianę sprawdzonych wzorców, kwestii unikania szkodliwych praktyk oraz wniosków w zakresie zwalczania oszustw podatkowych i uchylania się od opodatkowania.

Określenie wspólnej podstawy opodatkowania osób prawnych mogłoby być jednym z neutralnych pod względem dochodów sposobów zapewniających spójność krajowych systemów podatkowych, z jednoczesnym poszanowaniem krajowych strategii podatkowych, i przyczynić się do stabilności budżetowej oraz konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw.

Komisja przedstawiła wniosek ustawodawczy w sprawie wspólnej jednolitej podstawy opodatkowania osób prawnych.

Konkretne coroczne zobowiązania

Aby pokazać rzeczywiste zaangażowanie na rzecz zmian i nadać niezbędny polityczny impuls działaniom na rzecz osiągnięcia naszych wspólnych celów, co roku państwa członkowskie uczestniczące w pakcie będą na najwyższym szczeblu uzgadniać zestaw konkretnych działań, które będzie trzeba zrealizować w ciągu 12 miesięcy. Każdy kraj będzie odpowiadał za wybór konkretnych środków politycznych, które będzie trzeba wprowadzić, jednak przy dokonywaniu takiego wyboru kraje będą w szczególności uwzględniać wspomniane wyżej kwestie. Stosowne zobowiązania zostaną również odzwierciedlone w przedkładanych corocznie krajowych programach reform i programach stabilności, które będą oceniane przez Komisję, Radę i Eurogrupę w kontekście europejskiego semestru.

Podstawowe ustalenia w sprawie Europejskiego Mechanizmu Stabilności

Rada Europejska postanowiła dodać w art. 136 Traktatu ustęp w brzmieniu: „Państwa Członkowskie, których walutą jest euro, mogą ustanowić mechanizm stabilności uruchamiany, jeżeli będzie to niezbędne do ochrony stabilności strefy euro jako całości. Udzielenie wszelkiej niezbędnej pomocy finansowej w ramach takiego mechanizmu będzie podlegało rygorystycznym warunkom”.

W związku z tą decyzją Rada Europejska zgodziła się co do konieczności ustanowienia przez państwa członkowskie strefy euro stałego mechanizmu stabilności – Europejskiego Mechanizmu Stabilności (EMS). Mechanizm ten będzie uruchamiany za wspólnym porozumieniem¹, w przypadku gdyby było to nieodzowne dla ochrony stabilności finansowej strefy euro jako całości. Europejski Mechanizm Stabilności przejmie rolę Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej oraz Europejskiego Mechanizmu

¹ Decyzja podejmowana za wspólnym porozumieniem jest decyzją podejmowaną jednomyślnie przez państwa członkowskie biorące udział w tym głosowaniu, tzn. wstrzymanie się od głosu nie uniemożliwia przyjęcia decyzji.

Stabilizacji Finansowej przy zapewnianiu zewnętrznej pomocy finansowej państwom członkowskim strefy euro po czerwcu 2013 roku.

Dostęp do pomocy finansowej z Europejskiego Mechanizmu Stabilności będzie zapewniany w oparciu o rygorystyczne warunki polityczne na mocy makroekonomicznego programu dostosowawczego oraz rygorystycznej analizy zdolności obsługi zadłużenia publicznego; analizy te będzie przeprowadzać Komisja wraz z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW) i we współpracy z EBC. Państwo członkowskie będące beneficjentem będzie musiało wprowadzić odpowiednią formę udziału sektora prywatnego, z uwzględnieniem konkretnych okoliczności oraz w sposób w pełni zgodny z praktykami MFW.

Europejski Mechanizm Stabilności będzie miał efektywną zdolność udzielania pożyczek w wysokości 500 mld euro¹. Adekwatność zdolności udzielania pożyczek będzie podlegała regularnym przeglądom przynajmniej co pięć lat. Europejski Mechanizm Stabilności będzie dążył do uzupełnienia swojej zdolności udzielania pożyczek przez udział MFW w operacjach pomocy finansowej, natomiast państwa członkowskie spoza strefy euro mogą również uczestniczyć na zasadzie *ad hoc*.

Pozostała część niniejszych podstawowych ustaleń określa zasadnicze cechy struktury Europejskiego Mechanizmu Stabilności

Forma instytucjonalna

Europejski Mechanizm Stabilności zostanie ustanowiony w drodze porozumienia między państwami członkowskimi strefy euro jako organizacja międzyrządowa na mocy międzynarodowego prawa publicznego i będzie miał siedzibę w Luksemburgu. Statut Europejskiego Mechanizmu Stabilności zostanie umieszczony w załączniku do wspomnianego porozumienia.

Funkcja i strategia finansowania

Rola Europejskiego Mechanizmu Stabilności będzie polegała na uruchamianiu finansowania i udzielaniu pomocy finansowej – w oparciu o rygorystyczne warunki – na rzecz państw członkowskich strefy euro, które mają poważne problemy z finansowaniem lub są zagrożone takimi problemami, aby chronić stabilność finansową strefy euro jako całości.

Państwa członkowskie strefy euro będą przekazywać do Europejskiego Mechanizmu Stabilności kwoty sankcji finansowych nałożonych na nie na mocy paktu stabilności i wzrostu oraz procedur dotyczących zakłóceń równowagi makroekonomicznej. Takie sankcje będą stanowiły część kapitału wpłaconego.

Europejski Mechanizm Stabilności będzie korzystał z odpowiedniej strategii finansowania, tak aby zapewnić dostęp do szerokich źródeł finansowania i możliwość oferowania pakietów pomocy finansowej państwom członkowskim niezależnie od warunków rynkowych. Wszelkie związane z tym ryzyko będzie ograniczone przez odpowiednie zarządzanie aktywami i pasywami.

¹ Podczas przechodzenia z Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej do Europejskiego Mechanizmu Stabilności łączna zdolność udzielania pożyczek nie przekroczy powyższej kwoty.

Zarządzanie

Europejski Mechanizm Stabilności będzie miał Radę Zarządzającą, w skład której wejdą ministrowie finansów państw członkowskich strefy euro (jako członkowie z prawem głosu) oraz europejski komisarz do spraw gospodarczych i walutowych i prezes EBC w charakterze obserwatorów. Rada Zarządzająca wybierze przewodniczącego spośród swoich członków z prawem głosu.

Rada Zarządzająca będzie najwyższym organem decyzyjnym Europejskiego Mechanizmu Stabilności i będzie podejmowała następujące główne decyzje za wspólnym porozumieniem:

- przyznawanie pomocy finansowej;
- warunki pomocy finansowej;
- zdolność Europejskiego Mechanizmu Stabilności do udzielania pożyczek;
- zmiany w zestawie instrumentów.

Wszelkie inne decyzje Rady Zarządzającej będą podejmowane kwalifikowaną większością głosów, chyba że określono inaczej. Europejski Mechanizm Stabilności będzie miał Radę Dyrektorów, która będzie wykonywała szczególne zadania przekazane przez Radę Zarządzającą. Każde z państw członkowskich strefy euro wyznaczy jednego dyrektora i jednego zastępcę dyrektora. Oprócz tego Komisja oraz EBC wyznaczają do Rady Dyrektorów po jednym obserwatorze i zastępcy obserwatora. Wszelkie decyzje Rady Dyrektorów będą podejmowane kwalifikowaną większością głosów, chyba że określono inaczej.

Waga głosów w Radzie Zarządzającej i w Radzie Dyrektorów będzie proporcjonalna do odnośnych udziałów państw członkowskich w kapitale podstawowym Europejskiego Mechanizmu Stabilności. Kwalifikowana większość jest zdefiniowana jako 80 procent głosów. Rada Zarządzająca wyznaczy Dyrektora Zarządzającego odpowiedzialnego za bieżące zarządzanie Europejskim Mechanizmem Stabilności. Dyrektor Zarządzający będzie przewodniczył Radzie Dyrektorów.

Struktura kapitałowa

Europejski Mechanizm Stabilności będzie dążył do uzyskania najwyższego ratingu kredytowego od głównych agencji ratingowych i jego utrzymania. Europejski Mechanizm Stabilności będzie miał całkowity kapitał subskrybowany w wysokości 700 mld euro. Z tej kwoty 80 mld euro będzie miało postać kapitału wpłaconego zapewnionego przez państwa członkowskie strefy euro, wnoszonego stopniowo od lipca 2013 roku w pięciu równych rocznych ratach. Europejski Mechanizm Stabilności będzie ponadto dysponował sumą zadeklarowanego kapitału na żądanie oraz gwarancji udzielonych przez państwa członkowskie strefy euro do całkowitej kwoty 620 mld euro. W fazie przejściowej w latach 2013–2017 państwa członkowskie zobowiązują się – w mało prawdopodobnym przypadku takiej potrzeby – w szybszym tempie zapewniać odpowiednie instrumenty, tak aby utrzymać na poziomie nie niższym niż 15% stosunek między kapitałem wpłaconym a pozostającymi do spłaty kwotami wynikającymi z emisji dokonanych przez Europejski Mechanizm Stabilności.

Klucz udziałów państw członkowskich w całkowitym kapitale subskrybowanym Europejskiego Mechanizmu Stabilności będzie oparty na kluczu kapitału wpłaconego stosowanym przez EBC, zgodnie z załącznikiem. Ratyfikując porozumienie ustanawia-

wijące Europejski Mechanizm Stabilności, państwa członkowskie prawnie zobowiązują się wnieść swój wkład w całkowity kapitał subskrybowany.

Dostosowując kwotę całkowitego kapitału subskrybowanego lub wzywając do wniesienia kapitału, Rada Zarządzająca będzie podejmować decyzje za wspólnym porozumieniem, z wyjątkiem szczególnych przypadków opisanych poniżej. Po pierwsze, Rada Dyrektorów może zdecydować zwykłą większością głosów, aby przywrócić – wzywając do wniesienia kapitału – poziom kapitału wpłaconego w przypadku, gdyby kwota kapitału wpłaconego została zmniejszona w wyniku pokrycia strat¹. Po drugie, zostanie wprowadzona procedura gwarancji na żądanie, która umożliwi automatyczne wezwanie do wniesienia kapitału przez udziałowców Europejskiego Mechanizmu Stabilności, jeżeli będzie to konieczne, aby uniknąć niedoboru płatności wobec wierzycieli tego mechanizmu. Zobowiązanie każdego udziałowca będzie w każdej sytuacji ograniczone do wysokości jego udziału w kapitale subskrybowanym.

Każdy wkład, jaki państwo członkowskie², które przyłączy się do Europejskiego Mechanizmu Stabilności po lipcu 2013 roku, wniesie do kapitału subskrybowanego, będzie podlegał takim samym warunkom, jak pierwotne wkłady. O praktycznych implikacjach dla ogólnej kwoty kapitału subskrybowanego oraz podziale kapitału pomiędzy państwami członkowskimi zadecyduje Rada Zarządzająca za wspólnym porozumieniem.

Dopóki Europejski Mechanizm Stabilności nie zostanie uruchomiony oraz pod warunkiem że efektywna zdolność udzielania pożyczek nie będzie mniejsza niż 500 mld, wpływy z inwestowania kapitału wpłaconego Europejskiego Mechanizmu Stabilności będą – po odjęciu kosztów operacyjnych – zwracane państwom członkowskim. Po pierwszym uruchomieniu Europejskiego Mechanizmu Stabilności wpływy z inwestowania kapitału Europejskiego Mechanizmu Stabilności i działalności związanej z pomocą finansową będą pozostawać w Europejskim Mechanizmie Stabilności. Jednak gdyby kapitał wpłacony przekroczył poziom wymagany do utrzymania zdolności udzielania pożyczek przez Europejski Mechanizm Stabilności, Rada Dyrektorów może zdecydować zwykłą większością głosów, by przekazać dywidendę państwom członkowskim strefy euro w oparciu o klucz udziałów.

Instrumenty

Jeśli będzie to niezbędne do ochrony stabilności strefy euro jako całości, Europejski Mechanizm Stabilności będzie, zgodnie ze zmianą art. 136 Traktatu, udzielał pomocy finansowej z zastrzeżeniem rygorystycznych warunków w ramach makroekonomicznego programu dostosowawczego, proporcjonalnie do stopnia zakłócenia równowagi danego państwa członkowskiego. Pomoc będzie zapewniana w formie pożyczek. Jednak w wyjątkowych przypadkach mechanizm może podejmować interwencje na pierwotnych rynkach długu na podstawie makroekonomicznego programu dostosowawczego

¹ W odniesieniu do tej decyzji zawieszają się głos państwa członkowskiego, z którego winy powstała strata, która ma zostać pokryta.

² Na skutek przyłączenia się do strefy euro dane państwo członkowskie staje się członkiem Europejskiego Mechanizmu Stabilności posiadającym pełne prawa i obowiązki.

z zastrzeżeniem rygorystycznych warunków i jeżeli zostanie to uzgodnione przez Radę Zarządzającą za wspólnym porozumieniem.

§ Wsparcie na rzecz stabilności udzielane przez Europejski Mechanizm Stabilności

Europejski Mechanizm Stabilności może udzielać krótkoterminowego lub średnioterminowego wsparcia na rzecz stabilności państwu członkowskiemu strefy euro, które ma poważne problemy z finansowaniem. Dostęp do wsparcia na rzecz stabilności udzielanego przez Europejski Mechanizm Stabilności będzie uzależniony od makroekonomicznego programu dostosowawczego z zastrzeżeniem odpowiednich warunków politycznych proporcjonalnych do powagi leżących u podstaw problemów zakłóceń równowagi w państwie członkowskim będącym beneficjentem. Długość programu i termin zapadalności pożyczek będą zależały od charakteru zakłóceń równowagi oraz perspektyw odzyskania przez państwa członkowskie będące beneficjentami dostępu do rynków finansowych w czasie, w którym dostępne są zasoby Europejskiego Mechanizmu Stabilności.

- Instrument wsparcia na rynku pierwotnym

Europejski Mechanizm Stabilności może – w celu zmaksymalizowania opłacalności swojego wsparcia – nabywać na rynku pierwotnym obligacje państwa członkowskiego, które ma poważne problemy z finansowaniem. Warunki i zasady nabywania obligacji zostaną określone w decyzji dotyczącej warunków pomocy finansowej.

Rada Zarządzająca może dokonać przeglądu instrumentów, którymi dysponuje Europejski Mechanizm Stabilności, i podjąć decyzję o zmianach w zestawie instrumentów.

Udział MFW

Europejski Mechanizm Stabilności będzie bardzo ściśle współpracować z MFW w udzielaniu pomocy finansowej¹. W każdej sytuacji będzie się dążyć do aktywnego udziału MFW zarówno na poziomie technicznym, jak i finansowym. Analiza zdolności obsługi zadłużenia będzie prowadzona wspólnie przez Komisję oraz MFW, we współpracy z EBC. Warunki polityczne związane ze wspólną pomocą Europejskiego Mechanizmu Stabilności i MFW będą negocjowane wspólnie przez Komisję i MFW, we współpracy z EBC.

Uruchomienie pomocy finansowej, monitorowanie programu i działania następcze

Pomoc finansowa z Europejskiego Mechanizmu Stabilności będzie we wszystkich przypadkach uruchamiana na wniosek danego państwa członkowskiego składany do pozostałych państw członkowskich strefy euro. Eurogrupa poinformuje Radę, że

¹ Zakłada się jednak, że jakkolwiek udział MFW będzie zgodny z jego mandatem wynikającym z aktu ustanawiającego ten Fundusz (ang. Articles of Agreement) i z mającą zastosowanie decyzją oraz z politykami zarządu MFW.

złożono wnioski o uruchomienie wsparcia. Po otrzymaniu takiego wniosku Rada Zarządzająca zwróci się do Komisji o to, by – we współpracy z EBC – oceniła, czy istnieje ryzyko dla stabilności finansowej strefy euro jako całości, i by przeprowadziła, wraz z MFW i we współpracy z EBC, wnikliwą analizę zdolności obsługi długu publicznego przez dane państwo członkowskie. Kolejne kroki w procesie uruchamiania pomocy finansowej Europejskiego Mechanizmu Stabilności będą następujące:

§ Jeżeli złożony zostanie wniosek o wsparcie na rzecz stabilności udzielane przez Europejski Mechanizm Stabilności, Komisja – wraz z MFW i we współpracy z EBC – oceni faktyczne potrzeby danego państwa członkowskiego będącego beneficjentem związane z finansowaniem oraz charakter wymaganego udziału sektora prywatnego, co powinno być spójne z praktykami MFW.

§ Na podstawie tej oceny Rada Zarządzająca upoważni Komisję do negocjowania – wraz z MFW i we współpracy z EBC – makroekonomicznego programu dostosowawczego z danym państwem członkowskim, szczegółowo określonego w stosownym protokole ustaleń.

§ Komisja przedstawi Radzie wniosek dotyczący decyzji zatwierdzającej makroekonomiczny program dostosowawczy. Rada Zarządzająca postanowi o udzieleniu pomocy finansowej i o warunkach, zgodnie z którymi ma ona zostać udzielona. Po przyjęciu programu przez Radę Komisja podpisze protokół ustaleń w imieniu państw członkowskich strefy euro z zastrzeżeniem uprzedniego wspólnego porozumienia na forum Rady Zarządzającej. Rada Dyrektorów zatwierdzi wtedy umowę o pomocy finansowej zawierającą techniczne aspekty przewidywanej pomocy finansowej.

§ Komisja wraz z MFW i we współpracy z EBC będzie odpowiedzialna za monitorowanie przestrzegania warunków politycznych wymaganych na mocy makroekonomicznego programu dostosowawczego. Złoży sprawozdanie Radzie i Radzie Dyrektorów. Na podstawie tego sprawozdania Rada Dyrektorów podejmie za wspólnym porozumieniem decyzję o wypłacie nowych transz pożyczki.

§ Rada może po dyskusji na forum Rady Zarządzającej postanowić na wniosek Komisji, że będzie prowadzić poprogramowy nadzór, który może trwać, dopóki określona kwota udzielonej pomocy finansowej nie zostanie spłacona.

Zgodność z unijnymi ramami wielostronnego nadzoru

Należy uzyskać zgodę państw członkowskich UE, aby państwa członkowskie strefy euro mogły zlecać Komisji (działającej wtedy razem z MFW i we współpracy z EBC) analizę zdolności obsługi zadłużenia państwa członkowskiego występującego o wsparcie finansowe, przygotowanie programu dostosowawczego towarzyszącego pomocy finansowej oraz monitorowanie realizacji tego programu.

Rada Zarządzająca jest ciałem autonomicznym, które o udzieleniu i warunkach pomocy finansowej może decydować na szczeblu międzyrządowym, jednakże warunki polityczne wynikające ze wzmożonego nadzoru czy makroekonomicznego programu dostosowawczego powinny być zgodne z unijnymi ramami nadzoru i muszą gwarantować przestrzeganie unijnych procedur. Aby w decyzjach Rady ugruntować owe warunki polityczne i zapewnić zgodność z unijnymi ramami wielostronnego nadzoru, Komisja zamierza przedstawić wniosek dotyczący rozporządzenia, które sprecyzuje konieczne kroki proceduralne podejmowane na podstawie art. 136 Traktatu.

O ustanowieniu i działalności Europejskiego Mechanizmu Stabilności Rada i Komisja będą regularnie informować Parlament Europejski.

Ustalanie stóp procentowych

Rada Zarządzająca będzie decydować o strukturze stóp procentowych pomocy finansowej udzielanej państwu członkowskiemu będącemu beneficjentem. Pożyczki z Europejskiego Mechanizmu Stabilności będą mogły mieć oprocentowanie stałe lub zmienne. Stopy procentowe stosowane w ramach mechanizmu będą odpowiadać zasadom ustalania stóp procentowych przez MFW, będą pozostawać powyżej kosztów finansowania mechanizmu i obejmować marże z tytułu ryzyka.

Pożyczki Europejskiego Mechanizmu Stabilności będą miały stopy procentowe o następującej strukturze:

- koszt finansowania mechanizmu;
- opłata wynosząca 200 punktów bazowych liczona od całości pożyczek;
- dopłata wynosząca 100 punktów bazowych od kwot pożyczek pozostałych do spłaty po 3 latach.

Jeżeli chodzi o pożyczki o oprocentowaniu stałym i terminie zapadalności przekraczającym 3 lata, marże będzie równa średniej ważonej między opłatą wynoszącą 200 punktów bazowych za pierwsze 3 lata a opłatą wynoszącą 200 punktów bazowych plus 100 punktów bazowych za lata kolejne. Struktura stóp procentowych będzie ustalona w polityce stóp procentowych Europejskiego Mechanizmu Stabilności; polityka ta będzie okresowo weryfikowana.

Udział sektora prywatnego

1. Warunki udziału sektora prywatnego

Jeśli jakieś państwo będzie otrzymywać pomoc finansową, oczekiwać się będzie, indywidualnie w każdym przypadku, odpowiedniego i proporcjonalnego udziału sektora prywatnego. Charakter i zakres tego udziału będą ustalone indywidualnie w każdym przypadku i będą zależeć od wyniku analizy zdolności obsługi zadłużenia (zgodnie z praktyką MFW¹) i od potencjalnego wpływu na stabilność finansową strefy euro.

- a) Jeżeli z analizy zdolności obsługi zadłużenia wynika, że makroekonomiczny program dostosowawczy daje realistyczne szanse na przywrócenie długu publicznego do równowagi, państwo członkowskie będące beneficjentem podejmie kroki, by zachęcić największych prywatnych inwestorów do utrzymania swojego zaangażowania (np. inicjatywa wiedeńska). W monitorowanie realizacji takich kroków będą ściśle zaangażowane: Komisja, MFW, EBC i Europejski Urząd Nadzoru Bankowego.
- b) Jeżeli z analizy zdolności obsługi zadłużenia wynika, że makroekonomiczny program dostosowawczy nie daje realistycznych szans na przywrócenie długu publicznego do równowagi, państwo członkowskie będące beneficjentem będzie musiało podjąć aktywne negocjacje w dobrej wierze ze swoimi wierzycielami, by zapewnić

¹ Zgodnie z zasadami MFW dług uważa się za stabilny, jeżeli można się spodziewać, że dłużnik będzie w stanie obsługiwać swój dług bez nierealistycznie wysokiej korekty swoich dochodów i wydatków. Od tego zależy dostępność i odpowiednia skala finansowania.

sobie ich bezpośredni udział w przywracaniu zdolności obsługi zadłużenia. Przyznanie pomocy finansowej będzie zależeć od tego, czy dane państwo członkowskie ma wiarygodny plan i wykazuje dostateczne zaangażowanie, by zadbać o odpowiedni i proporcjonalny udział sektora prywatnego. Postęp w realizacji tego planu będzie monitorowany w ramach programu i brany pod uwagę w decyzji dotyczącej wypłat środków. W negocjacjach z wierzycielami państwo członkowskie będące beneficjentem będzie przestrzegać następujących zasad:

- Proporcjonalność: Dane państwo członkowskie będzie dążyć do rozwiązań proporcjonalnych do swoich trudności związanych ze zdolnością obsługi zadłużenia.
- Przejrzystość: Dane państwo członkowskie podejmie otwarty dialog z wierzycielami i będzie im odpowiednio szybko udzielać stosownych informacji.
- Uczciwość: Dane państwo członkowskie skonsultuje z wierzycielami plany ewentualnej zmiany harmonogramu spłaty zadłużenia lub plany restrukturyzacji długu publicznego, tak by wynegocjować z nimi odpowiednie rozwiązania. Środki służące redukcji zaktualizowanej wartości netto zadłużenia będą rozpatrywane tylko wtedy, gdy okaże się, że inne rozwiązania dają małą szansę na uzyskanie oczekiwanych wyników.
- Koordynacja transgraniczna: W planowaniu działań służących zaangażowaniu sektora prywatnego weźmie się odpowiednio pod uwagę niebezpieczeństwo, że trudności mogą rozszerzyć się na inne państwa członkowskie i państwa trzecie oraz wywołać w nich potencjalne efekty zewnętrzne. Podejmując odnośne działania, dane państwo członkowskie będzie prowadzić odpowiednią komunikację, tak by zachować stabilność finansową strefy euro jako całości.

2. Klauzule wspólnego działania

Klauzule wspólnego działania będą wpisane do wszystkich nowych rządowych papierów wartościowych strefy euro o zapadalności przekraczającej jeden rok, od lipca 2013 roku. W kontekście udziału sektora prywatnego klauzule takie będą miały ułatwiać danemu państwu osiągnięcie porozumienia z wierzycielami pochodzącymi z sektora prywatnego. Umieszczenie klauzul w obligacji nie będzie oznaczać mniejszej pewności spłaty ani większego ryzyka restrukturyzacji długu w odniesieniu do tej obligacji. Włączenie tych klauzul nie wpłynie też na status wierzycielski długu państwowego.

Główne elementy tych klauzul będą odpowiadać klauzulom powszechnie stosowanym na rynkach brytyjskich i amerykańskich od czasu sprawozdania grupy G-10 na temat takich klauzul. Zostaną wprowadzone tak, by zapewnić równe traktowanie wszystkim państwom członkowskim strefy euro. Oznacza to, że dla wszystkich tych państw klauzule będą miały identyczne, standardowe brzmienie, zharmonizowane w ramach warunków obowiązujących w odniesieniu do papierów wartościowych emitowanych przez państwa członkowskie. Ich zasadnicze elementy będą odpowiadać klauzulom wspólnego działania powszechnym w prawie stanu Nowy Jork i prawie angielskim.

Wśród klauzul tych będzie klauzula agregacji wiarytelności pozwalająca przemożnej większości posiadaczy obligacji, które pochodzą z różnych emisji i podlegają takiej klauzuli oraz prawu tej samej jurysdykcji, posłużyć się klauzulą większościowego działania, jeżeli w ramach jednej emisji obligacji nie udałoby się zgromadzić odpo-

wiedniej większości wierzycieli potrzebnej do restrukturyzacji długu. Ustalone zostaną odpowiednie zasady reprezentacji. Sprawy ważniejsze, tzn. zastrzeżone (np. najważniejsze warunki płatności, konwersja lub wymiana obligacji), będą rozstrzygane większością większą niż sprawy niezastrzeżone. Zastosowanie będą mieć odpowiednie wymogi co do quorum. Zmiany uchwalone przez wymaganą większość będą wiążące dla wszystkich właścicieli obligacji.

Aby głosowanie przebiegało właściwie, zastosowanie będzie mieć odpowiednia klauzula pozbawiania głosu. Rozważone zostaną odpowiednie klauzule przeciwko zakłócającym działaniom prawnym.

Klauzule wspólnego działania będą wprowadzane w sposób standardowy, tak by ich skutek prawny we wszystkich jurysdykcjach strefy euro był identyczny i żadne państwa członkowskie do niej należące nie były dyskryminowane. Państwa członkowskie strefy euro przyjmą wszelkie środki konieczne, aby nadać skuteczność klauzulom wspólnego działania.

Pod wcześniej ustalonymi warunkami państwom członkowskim strefy euro będzie wolno nadal, po czerwcu 2013 roku, emitować papiery dłużne bez tych klauzul, tak by państwa te mogły zachować konieczną płynność starych obligacji i miały wystarczająco dużo czasu na uporządkowane stworzenie nowych obligacji o wszelkich referencyjnych terminach zapadalności. Szczegółowe rozwiązania prawne umożliwiające umieszczanie klauzul wspólnego działania w rządowych papierach wartościowych strefy euro zostaną ustalone na podstawie prac, które po odpowiednich konsultacjach z uczestnikami rynków i innymi zainteresowanymi stronami ma przeprowadzić podkomitet ds. unijnych rynków długu państwowego działający w ramach Komitetu Ekonomiczno-Finansowego; finalizacja tych rozwiązań ma nastąpić pod koniec roku 2011.

3. Status uprzywilejowanego wierzyciela dla Europejskiego Mechanizmu Stabilności

Podobnie jak MFW, Europejski Mechanizm Stabilności będzie zapewniać pomoc finansową państwu członkowskiemu, którego zwykły dostęp do rynkowego finansowania jest utrudniony. Dlatego szefowie państw lub rządów postanowili, że Europejski Mechanizm Stabilności będzie miał status uprzywilejowanego wierzyciela, analogicznie do MFW, a równocześnie zgodzili się, by status ten był w przypadku MFW nadrzędny wobec statusu Europejskiego Mechanizmu Stabilności. Ich decyzja nabierze mocy z dniem 1 lipca 2013 r. bez uszczerbku dla warunków jakiegokolwiek innego porozumienia zawartego w ramach Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej i pakietu wsparcia dla Grecji.

Ustalenia co do przejścia między Europejskim Instrumentem Stabilności Finansowej a Europejskim Mechanizmem Stabilności

Tak jak pierwotnie przewidywano, Europejski Instrument Stabilności Finansowej nie zniknie po czerwcu 2013 roku, ale będzie obsługiwał niespłacone obligacje. Będzie działać, dopóki nie uzyska pełnej spłaty pomocy przyznanej państwom członkowskim i sam nie spłaci swoich zobowiązań z tytułu wyemitowanych instrumentów finansowych i nie wywiąże się ze wszelkich zobowiązań do zwrotu należności poręczycielom. Niewypłacone i niesfinansowane części istniejących pożyczek należy przenieść do Europejskiego Mechanizmu Stabilności (np. płatności i finansowanie rat, które będą nale-

żne dopiero po wejściu w życie Europejskiego Mechanizmu Stabilności). Łączna kwota pożyczek udzielanych z Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej i Europejskiego Mechanizmu Stabilności nie przekroczy 500 mld euro.

Aby przejście z Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej do Europejskiego Mechanizmu Stabilności odbyło się sprawnie, dyrektor wykonawczy instrumentu będzie miał za zadanie przygotować od strony praktycznej ustanowienie mechanizmu. Będzie on regularnie zdawać relację z postępów grupie roboczej Eurogrupy.

Udział państw członkowskich spoza strefy euro

Państwa członkowskie spoza strefy euro mogą uczestniczyć doraźnie wraz z Europejskim Mechanizmem Stabilności w akcjach pomocy finansowej dla państw członkowskich strefy euro. Jeżeli w takich akcjach będą uczestniczyć państwa członkowskie spoza strefy euro, będą one reprezentowane na odnośnych posiedzeniach organów zarządzających mechanizmu, które będą decydować o przyznaniu i monitorowaniu pomocy. Państwa te będą mieć odpowiednio szybki dostęp do wszelkich odnośnych informacji i będą z nimi prowadzone odpowiednie konsultacje. Państwa członkowskie strefy euro poprą równorzędny status wierzycielski mechanizmu i innych państw członkowskich udzielających pożyczek dwustronnie, równoległe do mechanizmu.

Rozstrzygnięcie sporów

Jeżeli dojdzie do sporu między państwem członkowskim strefy euro a Europejskim Mechanizmem Stabilności co do interpretacji i stosowania porozumienia ustanawiającego mechanizm, organem rozstrzygającym spór będzie Rada Zarządzająca. Jeżeli państwo członkowskie zakwestionuje jej decyzję, spór taki zostanie przedstawiony Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej zgodnie z art. 273 TFUE.

Jeżeli chodzi o stosunki między Europejskim Mechanizmem Stabilności a stronami trzecimi, kwestię mającego zastosowanie prawa i właściwej jurysdykcji będą rozstrzygać dokumenty prawne i umowne, które następnie będą regulować relacje między mechanizmem a tymi stronami trzecimi.

Załącznik: Klucz udziałów w Europejskim Mechanizmie Stabilności oparty na kluczu EBC

Państwo	ISO	Klucz EMS
Austria	AT	2,783
Belgia	BE	3,477
Cypr	CY	0,196
Estonia	EE	0,186
Finlandia	FI	1,797
Francja	FR	20,386
Niemcy	DE	27,146
Grecja	EL	2,817
Irlandia	IE	1,592
Włochy	IT	17,914
Luksemburg	LU	0,250
Malta	MT	0,073
Niderlandy	NL	5,717
Portugalia	PT	2,509

Słowacja	SK	0,824
Słowenia	SI	0,428
Hiszpania	ES	11,904
Ogółem	EA17	100,0

Uwagi: Klucz wpłat na rzecz Europejskiego Mechanizmu Stabilności jest oparty na kluczu wkładów kapitałowych do Europejskiego Banku Centralnego Państwa członkowskie, których PKB na osobę nie sięga 75% średniej unijnej, będą tymczasowo, przez okres 12 lat od wejścia do strefy euro, korzystały ze stawki skorygowanej.

Tymczasowa korekta będzie wynosić $\frac{3}{4}$ różnicy między DNB a udziałami kapitałowymi w EBC (czyli faktycznie: 75% udziału DNB i 25% udziału kapitałowego w EBC), według wzoru: Udział w Europejskim Mechanizmie Stabilności = udział według klucza EBC – 0,75* (udział według klucza EBC – udział DNB)

Brakująca kwota wynikająca z tej korekty zostaje rozdzielona na wszystkie pozostałe państwa zależnie od ich udziału według klucza EBC.

DNB i PKB na osobę w roku 2010.

Źródło: Obliczenia EBC, Ameco oraz DG ECFIN.